

การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

Developing an educational institution management guideline based on the school's good governance, expanding opportunities Under the Office of Khon Kaen Primary Education Area 5

บุญหลาย สารผล¹, สุรเชต น้อยฤทธิ์²
Boonlai Sarapol¹, Surachet Noirid²

บทคัดย่อ

การวิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1.ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยาย 2.เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนขยายโอกาส จากผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 337 คน ตามตารางของเครซี และมอร์แกน เครื่องมือคือแบบสอบถาม โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน คือ 0.22-0.54 และค่าความเชื่อมั่นคือ 0.92 สภาพที่พึงประสงค์ คือ 0.23-0.58 และค่าความเชื่อมั่นคือ 0.92 ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาส โดยนักวิชาที่มีความรู้เรื่องธรรมาภิบาลในสถานศึกษา จำนวน 8 คน จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความต้องการจำเป็นพัฒนาแนวทางการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงบประมาณ 2) แนวทางการพัฒนาคือ การนำหลักคุณธรรมมาใช้ในการบริหารงานวิชาการโดยผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้นำหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ห้องเรียน นำหลักนิติธรรมมาใช้ในการบริหารงานบุคคลโดยสถานศึกษาควรจัดทำฐานข้อมูลความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญของบุคลากรให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการประพฤติปฏิบัติ ตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การนำหลักความคุ้มค่ามาใช้ในการบริหารงานทั่วไปโดยสถานศึกษาควรตรวจสอบอาคาร สถานที่ เพื่อรองรับการใช้งาน และนำหลักความรับผิดชอบมาใช้ในการบริหารงาน

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Student Degree M.Ed. Educationnal Administration and Development Major of Mahasarakham University

² Prof. Dr. Educationnal Administration Major and Development of Mahasarakham University

งบประมาณ โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมความรับผิดชอบการปฏิบัติงานการเงินในสถานศึกษา โดยความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางอยู่ในระดับ มาก

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, การพัฒนาแนวทาง, โรงเรียนขยายโอกาส, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

The research aims to 1. Study the current condition Desirable conditions and necessities of school administration based on the principles of good governance of extended schools 2. To develop guidelines for school administration based on the principles of good governance of schools to expand opportunities Under the office of Khon Kaen Primary Education Service Area 5, the research was divided into 2 phases. Desirable conditions and necessities of school management based on the principles of good governance for expanding schools Of the 337 school administrators and teachers, according to the tables of Krazy and Morgan, the tool was a questionnaire. The consensus index was 0.60-1.00, the discriminating power of the current condition questionnaire was 0.22-0.54 and the confidence value was 0.92, the desirable condition was 0.23-0.58 and the confidence value was 0.92. School administration based on the principles of school governance, expanding opportunities by academics with knowledge of good governance in educational institutions, consisting of 8 people from Focus Group Discussion

The results of the research showed that 1) the current state of educational institution administration based on the principles of good governance Overall, it's at a high level. The overall desirable condition was at a high level. Requirements need to develop guidelines. Sorted in descending order as follows: Academic administration Personnel management general administration and budget management. 2) The development approach is The application of moral principles in academic administration by the administrators encourages teachers to bring learning units according to the Sufficiency Economy Philosophy into the classroom. To apply the rule of law in personnel management, educational institutions should always keep a database of knowledge, abilities and expertise of personnel. and appoint a committee to control the behavior according to the rules, regulations, rules and regulations. The principle of value for money is used in general administration by educational institutions should inspect the buildings and premises to support their use. and apply the principle of responsibility in budget management The school administrators promote responsibility for financial performance in educational institutions. The suitability and feasibility of the guidelines are at a high level.

Keywords: Educational Institution Administration, Guideline Development, School Expanding Opportunities, Good Governance

บทนำ

หลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำมาใช้ในประเทศไทยช่วงหลังวิกฤติการณ์เศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 เพราะมีสาเหตุมาจากการทำหนังสือแสดงเจตจำนงในการขอกู้เงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) โดยรัฐบาลไทยได้ให้คำมั่นว่าจะต้องสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในการบริหารจัดการภาครัฐให้ได้ ดังนั้นแนวคิดเรื่องหลักธรรมาภิบาลจึงเป็นส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับข้อตกลงในการรับความช่วยเหลือดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตราที่ 65 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลึกกันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (3) ด้านการศึกษา ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้เป็นผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู (ราชกิจจานุเบกษา, 2560: 17, 79)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกมาสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญไทย ที่

กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้จัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งหลักการเพื่อการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สุธรรม ธรรมทัตตานนท์, 2561: 183) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่กำหนดทิศทาง การบริหารจัดการภาครัฐให้โปร่งใส มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ ตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม ประชาชนมีส่วนร่วมมีการกระจายอำนาจ และแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสม (ประกาศเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564). 2559) สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ดี ก็จะส่งผลต่อครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนให้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ ทুমเทในการสอนอย่างเต็มที่ เต็มกำลัง เต็มความสามารถและเสียสละ ซึ่งผลที่เกิดตามมาก็คือผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

รายงานข้อมูลเชิงสถิติเรื่องร้องเรียนการทุจริต ประจำปี 2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 (ระหว่าง ตุลาคม 62 - มิถุนายน 63) มีจำนวนเรื่องร้องเรียนทุกข้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาจำนวนหนึ่งซึ่งทำให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อให้ข้าราชการและบุคลากรทางการ

ศึกษามีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง โปร่งใสและตรวจสอบได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 5, 2564)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวมา การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 5 จะเป็นแนวทางที่จะช่วยในการบริหารงานสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการบริหารงานที่สะดวกและรวดเร็วขึ้นสามารถนำไปใช้เพื่อองค์กรหรือสถานศึกษาให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสามัคคี ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 5

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาส

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 5 จำนวนเป็นผู้บริหาร 71 คน ครู 963 คน รวมประชากร 1,034 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 71 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 5 ปีการศึกษา 2563 แบ่งเป็นผู้บริหาร 59 คน ครู 278 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 337 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูป Krejcie และ Morgan แล้วดำเนินการสุ่มแบบง่าย (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2561: 50)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การและความจำเป็นของดำเนินงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 5 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert (Likert's Rating Scale) โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา 4 งาน โดยใช้ค่าความคิดเห็นมากที่สุดถึงน้อยที่สุด

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6-1.0

ผู้วิจัยหาค่าคุณภาพเครื่องมือโดย 1) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงและผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว นำไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือจากต้นสังกัดถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อขออนุญาต และอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2.3.2 นำแบบสอบถามในรูปแบบที่อยู่เว็บไซต์ และคิวอาร์โค้ดพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จัดส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผ่านระบบรับส่งหนังสือราชการอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2.4 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดย ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean)

ระยะที่ 2 การศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโดยยึดใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์บริหารในสถานศึกษา และนักวิชาที่มีความรู้เรื่องธรรมาภิบาลในสถานศึกษา จำนวน 8 คน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทาง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากต้นสังกัด ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งจัดส่งเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาบรรยาย แล้วสร้างแบบประเมินทำการบันทึกข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดยการหาค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 35) จากระดับมากที่สุดถึงน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สรุปผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารบุคคล และ ด้านการบริหารวิชาการ สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และ ด้านการบริหารวิชาการ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาส พบว่า ลำดับที่ 1 คือ ด้านการบริหารวิชาการ ลำดับที่ 2 คือ ด้านการบริหารบุคคล ลำดับที่ 3 คือ ด้านการบริหารทั่วไป และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการบริหารงบประมาณ

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ตามความต้องการพัฒนา

2.1 แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ คือผู้บริหารส่งเสริมให้ครูปฏิบัติการสอนโดยยึดระเบียบมาตรฐานการปฏิบัติงานตามที่คุรุสภากำหนดและมาตรฐานการปฏิบัติงานตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้นำหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ลงสู่ห้องเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนยึดมั่นในคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการคือ ชยันตประหัตข้อสัตย์มีวินัยสุภาพสะอาดสามัคคีมีน้ำใจส่งเสริมให้ครูได้นำคำขวัญของนายกรัฐมนตรีมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมิน

ผลการเรียนด้วยความโปร่งใส สร้างความตระหนักให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและส่งเสริมให้มีการใช้ระบบข้อมูลข่าวสารทางราชการในเรื่องการขอรายงานการวัดผลของผู้เรียน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำงานด้วยความรับผิดชอบโดยเฉพาะการเรียนการสอนกิจกรรมสอนซ่อมเสริม ผู้บริหารจะต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาในโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้นตลอดปีการศึกษา และ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้สื่อประกอบการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้

2.2 แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานบุคคล คือ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรประพฤติปฏิบัติตนตามวินัยของข้าราชการ รู้จักพัฒนาตนเองตามมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดแนวปฏิบัติไว้หน้ากฎ.ค.ศ.ว่าด้วยการเลื่อนขั้นมาใช้อย่างเคร่งครัดประเมินผลงานบุคลากรตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดออกคำสั่งและมอบหมายงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีวินัยยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนเงินเดือนด้วยความโปร่งใสและเป็นระบบเปิดจัดทำคะแนนผลการปฏิบัติงานไว้ตรวจสอบการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้ครูได้รับทราบร่วมกัน จัดสรรทุนการศึกษาหรืองบประมาณปัจจัยพื้นฐานให้กับนักเรียนอย่างโปร่งใส ครูและบุคลากรในโรงเรียนรับทราบงบประมาณร่วมกัน ผู้บริหารกระจายงานในความรับผิดชอบให้กับบุคลากร มอบงานสอดคล้องกับความรู้ความสามารถความถนัดและประสบการณ์ มีการบริหารงานแบบประชาธิปไตยโดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนให้ข้อเสนอแนะเริ่มตั้งแต่คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง

สภานักเรียน และ ผู้บริหารกระจายงานให้บุคลากร ร่วมกันรับผิดชอบและช่วยกันประหยัดพลังงานเช่น ประหยัดน้ำประหยัดไฟฟ้าประหยัดวัสดุ

2.3 แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ ในการบริหารงานทั่วไป คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู และบุคลากรปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ และระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา ระเบียบว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและระเบียบว่า ด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน แนวทางการนำ หลักคุณธรรมมาใช้ในการบริหารงานทั่วไปคือ ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยึดมั่นในประชาธิปไตย คุณธรรมจริยธรรม และการห่างไกลยาเสพติด แนวทางการนำหลักความ โปร่งใสมาใช้ในการบริหารงานทั่วไป โดยผู้บริหาร จะต้องยึดหลักความบริสุทธิ์ คือ มีการวินิจฉัยสั่งการ กระทำกิจการงาน ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ด้วยเจตนา ความคิดอ่าน ที่บริสุทธิ์ โปร่งใส ใช้ระบบ สารสนเทศสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา โดยใช้หลักการ PDCA ในระบบงาน แนวทางการนำ หลักความรับผิดชอบต่อมาใช้ในการบริหารงานทั่วไป คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนรับผิดชอบร่วมกันหรือเป็นหุ้นส่วนของปัญหาและร่วมกันแก้ไข แนวทางการนำหลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารงานทั่วไป คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามี ส่วนรับรู้และตัดสินใจแก้ปัญหาพร้อมกันมีการทำงาน เป็นทีม และ แนวทางการนำหลักความคุ้มค่ามาใช้ในการบริหารงานทั่วไป คือ ผู้บริหารดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติงานธุรการ อย่างสม่ำเสมอช่วยกันรับผิดชอบดูแลอาคารสถานที่ และความปลอดภัยในทรัพย์สินราชการ

2.4 แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมา ใช้ในการบริหารงานงบประมาณ คือผู้บริหารกำกับ ติดตามการจัดซื้อจัดจ้างและดำเนินการด้านพัสดุ ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและ

ใช้จ่ายงบประมาณตามวัตถุประสงค์ กำหนด ผู้รับผิดชอบการเงิน บัญชีและพัสดุแต่ละหมวด อย่างชัดเจนบริหารงบประมาณตามระเบียบกฎหมาย ที่กำหนดไว้และจัดระบบการตรวจสอบถ่วงดุล การบริหารงบประมาณ ผู้บริหารกำกับติดตามครู และบุคลากรใช้จ่ายงบประมาณด้วยความสุจริต ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายใน มอบหมายให้มีผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชี และการพัสดุ ก่อนดำเนินงานตามโครงการขอ อนุมัติงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษา เปิดเผยการใช้จ่ายงบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ มีแผนการใช้จ่ายเงินตามแผนงานอย่างชัดเจนและ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับรู้และอนุมัติ งบประมาณ และเปิดเผยงบประมาณในที่ประชุม ผู้ปกครองทราบ ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการ ตรวจสอบภายในเพื่อตรวจสอบถ่วงดุล แนวทาง การนำหลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารงาน งบประมาณ คือ ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการ ตรวจสอบภายในมอบหมายให้มีผู้ปฏิบัติงานด้านการ เงินการบัญชีและการพัสดุเป็นคณะทำงานร่วมกัน และ ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบการ ใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการ ต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความคุ้มค่าคุ้มทุนหรือไม่และรายการใดมีการประหยัดงบประมาณหรือ ใช้งบประมาณน้อยแต่ได้ผลเกินความคาดหมาย

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาพบว่าสภาพปัจจุบันของ การบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนขยายโอกาส ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้หลักคุณธรรมโดยมีการส่งเสริมและสนับสนุน ให้บุคลากรพัฒนาศักยภาพตนเองให้เป็นบุคคล ที่มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย และ

ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักความรับผิดชอบกำหนดให้การบริหารงานทุกส่วนยึดประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นหลัก ด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการมอบหมายแต่งตั้งคณะบุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการเงินและงบประมาณ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนในสถานศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณตามข้อมูลความจำเป็นด้วยความเป็นธรรม ด้านการบริหารบุคคลอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการจัดทำหลักเกณฑ์ แผนปฏิบัติและขั้นตอนการแสวงหาและบรรจุแต่งตั้งที่ชัดเจน โปร่งใส มีการประเมินผลการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และการบริหารบุคคลตามหลักความโปร่งใส โดยมีการแจ้งหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการพิจารณาความดีความชอบ และด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการรับนักเรียนโดยปฏิบัติตามระเบียบและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเคร่งครัด ปราศจากการทุจริต สถานศึกษาการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงเน้นการปฏิบัติให้ทำได้ มีความมุ่งมั่นในการบริหารงานทั่วไปให้สำเร็จ และมีการให้ความร่วมมือและสนับสนุนทางวิชาการแก่เครือข่ายการศึกษาของสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสุเทพ ทิมนาม (2553: 89-92) ศึกษาเรื่องธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 อีกทั้งการศึกษาของปริญญา สัญพึ้ง (2553: 71-73) ซึ่งศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 และยังสอดคล้องกับจิตติรัตน์ เอี่ยมสกุล (2555: 72-74) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง ผลการศึกษาพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก เนื่องจากต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาศักยภาพตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม ชื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย มีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการบริหารงานและเป้าหมายผลผลิตนักเรียนในแต่ละระดับชั้นอย่างชัดเจน และมีการปฏิบัติงานของครูผู้สอนมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก เนื่องจากต้องการให้มีการจัดทำทะเบียนควบคุมการเงินเป็นปัจจุบัน/หลักฐานตรวจสอบได้ มีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนในสถานศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องการให้สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณตามข้อมูลความจำเป็นด้วยความเป็นธรรม และสถานศึกษามีการมอบหมายแต่งตั้งคณะบุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการเงินและงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคลอยู่ในระดับมาก เนื่องจากต้องการให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรทุกตำแหน่ง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการ ให้มีการจัดทำหลักเกณฑ์ แผนปฏิบัติและขั้นตอนการแสวงหาและบรรจุแต่งตั้งที่ชัดเจน โปร่งใส และให้สถานศึกษามีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความยุติธรรม เสมอภาค ตรวจสอบได้ และด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก เนื่องจากต้องการให้สถานศึกษามีข้อกำหนดในการห้ามลงโทษนักเรียนโดยการเขียนตีและการทำการในสิ่งที่เกินกว่าเหตุ มีการรับนักเรียนโดยปฏิบัติตามระเบียบและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเคร่งครัดปราศจากการทุจริต และให้สถานศึกษามีการกำหนดปฏิทินการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา เพื่อให้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังต้องการให้มีการบริหารทั่วไปตามหลักคุณธรรมโดย

สถานศึกษามีการจัดระบบการให้บริการทางการศึกษาแก่นักเรียนและประชาชนอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Clarke and Vicki Clinell Burge (2001) ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศกาน่า พบว่า ในประเทศที่ด้อยพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

ผลการศึกษาพบว่าความต้องการจำเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 5 ด้านการบริหารวิชาการเนื่องจาก ต้องการให้มีการศึกษาวิจัยการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และบริหารวิชาการตามหลักการมีส่วนร่วม โดยมีการประเมินความพึงพอใจในการจัดการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารงบประมาณมีความต้องการเนื่องจากการบริหารงบประมาณตามหลักนิติธรรมซึ่งสถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อบริหารงบประมาณเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด ให้สถานศึกษามีการเบิกจ่ายเงินงบประมาณตรงตามแผนปฏิบัติการสถานศึกษาที่กำหนด และให้สถานศึกษามีการกำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่เน้นประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ด้านการบริหารบุคคล มีความต้องการจำเป็นเนื่องจากการให้สถานศึกษามีการศึกษาวิจัยมีการนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานของครู มีการสื่อสารให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิทางกฎหมายและการรักษาสีทนต์แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และการกำหนดเป้าหมายของงานและมาตรฐานตัวชี้วัดอย่างชัดเจนทุกงาน

และมีการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด และ ด้านการบริหารทั่วไปเนื่องจาก ต้องการให้มีการบริหารสถานศึกษามีการประเมินและประสานงานระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ และปรับปรุงพัฒนา มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานทั่วไปอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ และมีการจัดระบบการให้บริการทางการศึกษาแก่นักเรียนและประชาชนอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของภักดี หนองเรือง (2558: 69)

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 5 พบว่า

2.1 แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ คือผู้บริหารส่งเสริมให้ครูปฏิบัติการสอนโดยยึดระเบียบมาตรฐานการปฏิบัติงานตามที่คุรุสภากำหนดและมาตรฐานการปฏิบัติตนตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้นำหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ห้องเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนยึดมั่นในคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการคือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ ส่งเสริมให้ครูได้นำคำขวัญของนายกรัฐมนตรีมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยความโปร่งใส สร้างความตระหนักให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและส่งเสริมให้มีการใช้ระบบข้อมูลข่าวสารทางราชการในเรื่องการขอตรวจรายงานการวัดผลของผู้เรียน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำงานด้วยความรับผิดชอบโดยเฉพาะการเรียนการสอน

กิจกรรมสอนซ่อมเสริม ผู้บริหารจะต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาในโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้นตลอดปีการศึกษา และ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้

2.2 แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานบุคคล คือ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรประพฤติปฏิบัติตนตามวินัยของข้าราชการ รู้จักพัฒนาตนเองตามมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดแนวปฏิบัติไว้ นำกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นมาใช้อย่างเคร่งครัดประเมินผลงานบุคลากรตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดออกคำสั่งและมอบหมายงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีวินัยยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนเงินเดือนด้วยความโปร่งใสและเป็นระบบ เปิดจัดทำคะแนนผลการปฏิบัติงานไว้ตรวจสอบการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้ครูได้รับทราบร่วมกัน จัดสรรทุนการศึกษาหรืองบประมาณพื้นฐานให้กับนักเรียนอย่างโปร่งใส ครูและบุคลากรในโรงเรียนรับทราบงบประมาณร่วมกัน ผู้บริหารกระจายงานในความรับผิดชอบให้กับบุคลากร มอบงานสอดคล้องกับความรู้ความสามารถความถนัดและประสบการณ์ มีการบริหารงานแบบประชาธิปไตย โดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนให้ข้อเสนอแนะเริ่มตั้งแต่คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครองสถานศึกษา และ ผู้บริหารกระจายงานให้บุคลากรร่วมกันรับผิดชอบและช่วยกันประหยัดพลังงานเช่น ประหยัดน้ำประหยัดไฟฟ้าประหยัดวัสดุ

2.3 แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานทั่วไป คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู

และบุคลากรปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ และระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา ระเบียบว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน แนวทางการนำหลักคุณธรรมมาใช้ในการบริหารงานทั่วไปคือ ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนยึดมั่นในประชาธิปไตย คุณธรรมจริยธรรม และการห่างไกลยาเสพติด แนวทางการนำหลักความโปร่งใสมาใช้ในการบริหารงานทั่วไป โดยผู้บริหารจะต้องยึดหลักความบริสุทธิ์ คือ มีการวินิจฉัยสั่งการ กระทำกิจการงาน ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ด้วยเจตนา ความคิดอ่าน ที่บริสุทธิ์ โปร่งใส ใช้ระบบสารสนเทศสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา โดยใช้หลักการ PDCA ในระบบงาน แนวทางการนำหลักความรับผิดชอบมาใช้ในการบริหารงานทั่วไป คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนรับผิดชอบร่วมกันหรือเป็นหุ้นส่วนของปัญหา และร่วมกันแก้ไข แนวทางการนำหลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารงานทั่วไป คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนรับรู้และตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการทำงานเป็นทีม และ แนวทางการนำหลักความคุ้มค่ามาใช้ในการบริหารงานทั่วไป คือ ผู้บริหารดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติงานดูการอย่างสม่ำเสมอช่วยกันรับผิดชอบดูแลอาคารสถานที่และความปลอดภัยในทรัพย์สินราชการ

2.4 แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานงบประมาณ คือผู้บริหารกำกับติดตามการจัดซื้อจัดจ้างและดำเนินการด้านพัสดุให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และใช้จ่ายงบประมาณตามวัตถุประสงค์ กำหนด ผู้รับผิดชอบการเงิน บัญชีและพัสดุแต่ละหมวดอย่างชัดเจนบริหารงบประมาณตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้และจัดระบบการตรวจสอบถ่วงดุลการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารกำกับติดตามครูและบุคลากรใช้จ่ายงบประมาณด้วย

ความสุจริต ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในมอบหมายให้ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชีและการพัสดุ ก่อนดำเนินงานตามโครงการควรขออนุมัติงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเปิดเผยการใช้จ่ายงบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ มีแผนการใช้จ่ายเงินตามแผนงานอย่างชัดเจนและให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับรู้และอนุมัติงบประมาณ และเปิดเผยงบประมาณให้ที่ประชุมผู้ปกครองทราบ ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในเพื่อตรวจสอบถ่วงดุลแนวทางการนำหลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารงานงบประมาณ คือ ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในมอบหมายให้ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชีและการพัสดุเป็นคณะทำงานร่วมกัน และ ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความคุ้มค่าคุ้มทุนหรือไม่และรายการใดมีการประหยัดงบประมาณหรือใช้งบประมาณน้อยแต่ได้ผลเกินความคาดหมาย

ซึ่งผลการวิจัยแนวทางพบว่าสอดคล้องกับหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (2542) ซึ่งได้กล่าวถึง การบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาในส่วนของบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลสอดคล้องกับบึงอร สิมพันธ์ (2560: 39-40) อีกด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมมิกา อ่อนธานี(2559) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธยานี เขต 2 งานวิจัยของกิตติภูมิ สมศรี (2560) ซึ่งศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดอุทัยธานี ในขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับ กมลวรรณ ศรีม่วง (2560:

65-74) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ และฉัตรมงคล สูงเนิน (2561) ที่ศึกษาแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารควรบริหารงบประมาณตามหลักความรับผิดชอบ โดยมอบหมายแต่งตั้งคณะบุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการเงินและงบประมาณ
- 1.2 ในการบริหารวิชาการตามหลักความรับผิดชอบทุกฝ่ายต้องสามารถยอมรับร่วมกันได้ และยอมรับผลจากการกระทำของตน
- 1.3 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้นำหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ห้องเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการตามหลักความคุ้มค่าเพื่อให้สถานศึกษามีการศึกษาวิจัยการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 2.2 ควรศึกษาการแนวทางการบริหารทั่วไปตามหลักคุณธรรม ศึกษาข้อกำหนดในการห้ามลงโทษนักเรียนโดยการเขียนตีและการทำการในสิ่งที่ไม่เกินกว่าเหตุ
- 2.3 ควรศึกษาแนวทางให้ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรประพฤติปฏิบัติตนตามวินัยของข้าราชการรู้จักพัฒนาตนเองตามมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดแนวปฏิบัติไว้

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ศรีม่วง. (2560). การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- กิตติภูมิ สมศรี. (2560). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- นัตรมงคล สูงเนิน. (2561). แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- จิตติรัตน์ เอี่ยมสกุล. (2555). พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี
- บังอร ลิ้มพันธ์. (2560). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2561). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์
- ปริญญา สัญพิ่ง. (2553). การศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ประกาศเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564). (2559, 30 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 133 ตอนที่ 115 ก. หน้า 1.
- เปรมมิกา อ่อนธานี. (2559). แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ รก.2542 ตอนที่ 74ก. หน้า 1.
- ภัคนิดา หนองเรือ. (2558). รูปแบบการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40ก. หน้า 1.

- สุเทพ ทิมนาม. (2553). *ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2561). *หลักการ ทฤษฎี และการปฏิบัติทางการบริหารและพัฒนาการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. (2564). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พ.ศ. 2561-2564*. มปท: มปป. จาก www.kkn5.go.th
- Clarke and Vicki Clinell Burge. (2001). *Unit Search of Good Governance: Decentralization and Democracy in Ghana*. Illinois: Northern Illinois University.